

Jumalateenistus Nõos P, 21.06.20 kell 11.00, 2. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: 1Kr 1:26–31; Lk 19:1–10

Pihikõne: Ilm 3:20

Jutlus: Sk 1:3–6

Laulud: 143 (1–8); 425 (1–3, 4); 276 (1–5); 277 (1–3)

Seepärast ütle neile: Nõnda ütleb vägede Issand: Pöörduge minu juurde, ütleb vägede Issand, siis ma pöördun teie juurde, ütleb vägede Issand! Ärge olge oma vanemate sarnased, kellele endised prohvetid hüüdsid, öeldes: Nõnda ütleb vägede Issand: Pöörduge ometi oma kurjadelt teedelt ja oma kurjadest tegudest! Aga nad ei kuulanud ega pannud mind tähele, ütleb Issand. Teie vanemad – kus nad on? Ja prohvetid – kas nad elavad igavesti? Aga minu sõnad ja seadused, mis ma andsin oma sulastele prohvetitele, üks need tabanud teie vanemaid, nii et nad pöördusid ja ütlesid: Nõnda nagu vägede Issand nõuks võttis meiega talitada meie eluviiside ja tegude järgi, nõnda ta meiega talitas.”

Tänane prohvetisõna Sakarjalt pärineb 6. eelkristliku sajandi lõpust, täpsemalt aastaist 520–518 eKr. Paabeli vangipõlvest naasnud juutidele avaneb pilt hävitatud Jeruusalemmast ja selle templist.

Sellest, milline see pilt võis olla, annab meile tunnistust nt maavalitseja Nehemja, Jeruusalemma müüride taastamise algataja kirjeldus Ne 2:13j: „Ja ma läksin öösel Oruväravast välja Loheallika poole ja Sõnnikuvärava juurde, ja vaatlesin Jeruusalemma müüre, mis olid maha kistud, ja selle väravaid, mis olid tulega põletatud. Ja ma läksin edasi Allikavärava ja Kuningatiigi juurde; aga seal ei olnud eeslil, kelle seljas ma istusin, edasipääsuks maad.“

Kõik see, mida eelmised põlvkonnad u pooletuhande aasta jooksul olid rajanud ja hoidnud, oli kadunud. Seda nii füüsilises kui moraalses mõttes, sest lisaks linnale polnud ju midagi järel ka kuningriigist. Nüüd oli vaid Jumal see, kelle peale sai lootuse panna.

Niisiis oli Iisraeli rahval ees suur ülesanne taastada oma kunagine pealinn ja Jumala tempel. Ja selles olukorras kõneleb Issand nüüd prohvet Sakarja suu läbi seda suurt ülesannet enda ees nägevale rahvale.

See kõne on oma põhitoonilt lootustsisendav. Issand kutsub rahvast enda juurde: „Pöörduge minu juurde, siis ma pöördun teie juurde.“

Algatus peab tulema rahvalt. Kuidas nii? Kas siis rahvas saab otsida Jumalat, kes on püha ja kõigeväeline ning elab ligipääsmatus valguses?

Saab, sest Jumal on end juba kord sellele rahvale ilmutanud! Võiks öelda, et Jumal on astunud esimese sammu rahva poole, kuid rahvas on astunud sammu tagasi, Jumalast eemale.

Jumal ütleb nüüd uuele põlvkonnale, kes on saanud loa ja võimaluse tulla Jeruusalemma taastama: teie esivanemad on seda kõike teinud. Just seetõttu ongi juhtunud, et pärast kuningate Taaveti ja Saalomoni riiki on kõik läinud allamäge ja kõige tipuks on Jeruusalemm koos templiga hävitatud.

Jumal ütleb ka, et ta pole oma rahva allakäiku jäginud kõrvalt. Ta on saatnud rahva juurde prohveteid – Aamos, Hoosea, Jesaja jt – kes on rahvast hoiatanud Jumala käskudest mitte ära taganemast. Kuid varasemad põlvkonnad pole tahtnud Issanda prohveteid kuulata ja pole seepärast tähele pannud ka Issanda tahtmist.

Ja siis küsib Issand prohvet Sakarja suu läbi: kus on teie Jumalale truudust murdnud esivanemad nüüd? Neid pole! Ja mitte ainult selletõttu, et nad on surnud, vaid nende mälestuski pole järltulevaile põlvedele õnnistuseks (Õp 10:7).

Sakarja küsib ka: kas prohvetid elavad igavesti? Eks tule kord ka prohvetite kuulutusele lõpp ja pole enam kedagi, kes Issanda sõna kuulutaks. Võib juhtuda nii, nagu kõneleb 1Sm 3:1 ajast prohvet Saamueli noorpõlves: „Issanda sõna oli neil päevil haruldane, nägemused ei olnud sagedased.“

Niisiis pole Paabeli vangipõlve lõpul enam head mälestust eelmistest põlvkondadest ja ka prohvetisõna pole ammu kõlanud.

Ja siiski on kriiside, katastroofide ja sõdade lõpp maailma ajaloos on alati kahesuguse märgiga. Ühest küljest on tegemist väga suure viletsusega: elu on sassi keeratud, palju on hävinud ja

inimkaotused on suured. Heaoluaegu ei paista kusagilt. Teisest küljest on aga inimesed vabad oma tulevikku kujundama.

Tuleb meelde üks muusikaalane seos II ms järgsest ajast. Üks 20. sajandi II poole uue muusika tähtsamaid esindajaid, saksa helilooja Karlheinz Stockhausen, ütles sõja ajal vanemad kaotanud orvuna ja Saksamaad tabanud katastroofi tunnistajana umbes nii: linnad on maatas, koos nendega tuleb uuesti üles ehitada ka muusika. Just seetõttu on tarvis uut muusikat, et see vabastab meid minevikutaagast ja võimaldab ära kasutada vabadust luua täiesti uus tulevik.

Millises ajas elame me praegu? Kas meie võime öelda, et ühiskond on läbi teinud kokkukukkumise ja nüüd, seistes varemeil, tuleb meil oma elu uuesti üles ehitada?

Arvan, et nii see kahjuks või õnneks pole. Sellises olukorras on Eesti riik olnud 100 aastat tagasi ja samuti 30 aastat tagasi. Eesti Vabariigi sünni ajal, kui oli lõppenud Vabadussõda, tuli riik algusest peale üles ehitada. Sama oli tarvis teha ka Eesti taasiseseisvumisel, kui juhtunud oli umbes sama – küll mitte sõjaga võrreldava inimkaotuste mõttes, kuid siiski pärast nõukogude okupatsiooni laastavat mõju rahva identiteedile ja kultuurile. (Just täna 80 aastat tagasi see okupatsioon koos juunipöördega ju algaski ja jätkus, pärast lühiajalist Saksa okupatsiooni, 1944. aastal!)

Ent täna elame siiski ajal, mida võib ehk iseloomustada Pauluse väljendiga enesekindla ühiskonna kohta 1Ts 5:3: „Nüüd on rahu ja kindel olek”. Õhtumaine ühiskond, Eesti koos sellega, elab kapitalistliku majanduse laineharjal ja sotsialistlike ühiskondlike suhete lummuses. Lihtsamalt öeldes, inimeste elu on piisvalt hea, et mitte mõelda liiga palju tulevikule koos Looja Jumalaga.

Jah, võib ju öelda, et esimene ja vägagi ootamatu märk senise ühiskondliku korralduse muutumisest on tulnud koos koroonapandeemiaga. Kuid tundub – vaadates, kui kiiresti on ikkagi taastunud paari kuu tagune elukorraldus –, et inimesed ei jõudnud kriisiga veel ära harjuda.

Ma ei taha olla õnnetusekuulutaja, kuid surelike inimestena – ja eriti viimset kohtupäeva ootavate kristlastena – peame me ikka arvestama sellega, et rahu ja kindel olek ei kesta liiga kaua järjest. Ja põhjus, miks see niimoodi on, seisneb – Jumala poolt vaadatuna (ja selliseks prespektiiviks annab loa Piibel kui Jumala ilmutus) –, ikka selles, et Jumal pole rahul inimeste jumalakartlikkuse määraga.

Kui Sakarja kutsub Issanda sõnadega Jeruusalemma müüre taastama asuvat rahvast pöörduma Issanda poole, siis võib arvata, et Issanda poole pöörduski palju inimesi. Jumal õnnistas rahvast, linnamüür ja hiljem ka tempel ehitati valmis.

Kuid veelgi hiljem, kui Jeruusalemmas oli elu jälle tärnanud, uus tempel võimaldas Jumalale jälle ohvreid tuua ja ühiskond stabiliseerus, hakkas Iisraeli rahvas oma Jumalast järk-järgult jälle kaugemale jääma.

Kasutan siin ühte üsna levinud paralleeli taasiseseisvumise järgse kirikubuumiga. Ajavahemikul 1988–93 või umbes nii ristiti ja leeritati EELK-s tuhandeid inimesi. Ent ühiskonna stabiilsuse suurendes ei läinud paljudel vabanemisaegade leerilastel ja nende ristitud lastel enam Jumalat, vähemalt mitte kogudust kui Kristuse Ihu, tarvis.

Loogiliselt võttes peaks Jumal nüüd hakkama kavandama uut ettevalmistust inimeste pöördumisele Jumala poole, mis peaks tulema pärast mingit kriisi. Tuleb ainult paluda Jumalalt armu ja halastust, et see kriis poleks sõda, looduskatastroof ega pandeemia naasmine!

Milline ülesanne on siis selles Jumala arvatavas toimimises kogudusel? Ta peab Jumala austamisele kindlaks jääma nii „rahu ja kindla oleku“ aegadel, kriisiaegadel kui ka kriisijärgseil ühiskonna ülesehitamise aegadeil. Ühest küljest tuleb muidugi palvetada, et Jumal kingiks inimestele rahulikku elu. Teisest küljest tuleb aga anda Jumalale õigus teha nii nagu talle parem tundub ja tänada Teda ka tormistel päevadel.

Kogudus toimib ühiskonnast alati natuke erinevalt. Kui ühiskonnal läheb hästi, siis kipub inimestel Jumal meelest minema ja kogudusel on selles mõttes rohkem pingutamist. Kui aga on kriisiaeg, siis peab kogudus olema valmis vastu võtma inimesi, kes otsivad hädadest väljapääsu Jumala käest.

Ent igal juhul esindab kogudus Jumala „esimest sammu“, millest eespool juttu oli: Jumal on andnud surma oma Poja Jeesuse Kristuse, et meie saaksime elada. Jumal on pöördunud inimeste poole, nüüd on inimestel võimalus pöörduda Jumala poole.

Aamen.